

MESLEK YÜKSEK OKULLARINDA BELİRSİZ GELECEK: SINAVSIZ GEÇİŞTEN EK PUANA. YÖNETİCİLERİN VE ÖĞRETMENLERİN, MYO'LARIN GELECEĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

UNCERTAIN FUTURE IN VOCATIONAL HIGH COLLEGES, ADDITIONAL POINTS WITHOUT TRANSITION. ASSESSMENT OF MANAGERS AND TEACHERS OPINIONS ABOUT THE FUTURE OF VOCATIONAL SCHOOLS

Ahmet YILDIRIM², Oğuzhan ÇARIKÇI³

Öz

Türkiye'de köklü bir tarihsel geçmişe sahip olan mesleki ve teknik eğitimin niteliği, çağın şartlarına göre çeşitli yasal düzenlemelerle yürürlüğe konulan uygulamalarla arttırılmaya çalışılmıştır. Mesleki ve teknik ortaöğretimde eğitim gören öğrenciler için "Mesleki-Teknik Eğitimde Orta ve Yükseköğretim Arasında Program Bütünlüğünün ve Devamlılığının Sağlanması-Sınavsız Geçiş" olarak adlandırılan proje, 10.07.2001 tarihinde kabul edilen 4702 Sayılı Yasa ile yürürlüğe girmiştir.

9 Aralık 2016 tarihli 6764 Sayılı Kanun ile, 2001'de yürürlüğe konulan "Meslek Yüksek Okullarına sınavsız geçiş" uygulaması kaldırılarak, mesleki ve teknik ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin mezunların aynı alanda ön lisans programlarına yerleştirilmelerinde ek puan uygulamasına geçilmiştir.

Bu çalışmanın amacı; 6764 sayılı Kanun ile Meslek ve Teknik Lisesi öğrencilerinin ön lisans programlarına yerleştirilmelerinde sınavsız geçiş uygulamasından vazgeçilmesinin, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve MYO'ların geleceği açısından sonuçlarını, Isparta İl merkezinde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan idareci ve öğretmenlerin görüşleri açısından değerlendirmektir

Nitel araştırma yöntemiyle desenlenen araştırmada, görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler, Isparta İl merkezinde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan toplam 462 öğretmen arasından amaçlı örneklem yoluyla tespit edilen 78 meslek ile 17 kültür dersi öğretmeni ile yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış veriler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir.

¹ Bu çalışma MESTEK 201, 4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd.Doç.Dr.,Süleyman Demirel Üniversitesi, ahmet.yildirim@sdu.edu.tr

³ Yrd.Doç.Dr.,Süleyman Demirel Üniversitesi, oguzhan.carikci@sdu.edu.tr

Araştırmaya katılan öğretmenler; değişikliği sağlayan kanun hakkında bilgi sahibi olmadıklarını, kurumsal düzeyde de bilgilendirilmediklerini, sınavsız geçiş uygulamasının olumlu bir adım olduğunu, uygulamanın uzun vadede MYO'ların kalitesini arttıracığını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki ve Teknik Eğitim, Meslek Yüksek Okulları, Mesleki ve Teknik Liseleri, Sınavsız Geçiş, Ek Puan*

Abstract

Vocational and Technical Education, which has a deeply rooted historical background in Turkey, has been tried to increase its quality by various legal regulations according to the conditions of the age. The Project called "Ensuring Program Integrity and Continuity Between Middle and Higher Education in Vocational-Technical Education - Non-Examination Transition" put into practice by the law adopted in 10.07.2001. After critical regulation, the number of the Vocational Schools that were 401 in 2001 increased to 547 in 2008 and the number of Vocational Schools reached 924 in 2016. In 2016, the number of students studying at VHS constitutes 33% of the total number of university students. It can be said that the number of students in Vocational High School has increased seriously.

The application of "open admission to vocational school", which was enacted in 2001, was abolished with the law, number 6764 dated December 9, 2016. Additional grades have been applied for placement of graduates in Vocational and Technical High Schools in the same undergraduate degree programs.

The aim of this study is to evaluate the future outcomes of the Vocational and Technical High Schools and the Vocational Schools in terms of the views of the administrators and teachers working in the Vocational and Technical Anatolian High Schools in Isparta city center after the abolishment of "open admission"

Interview technique, designed by qualitative research method was used in the research. The data were gathered through interviews with 78 vocational teachers and 17 academic teachers working in the Vocational and Technical Anatolian High Schools in the city of Isparta. Semi-structured interview form was used as data collection tool and data were analyzed by descriptive analysis technique.

Teachers stated that have no knowledge number of the 4702 law and they have being informed at the institutional level but the transition without examination was a positive step and that the practice would increase the quality of the Vocational High School.

Keywords: *Vocational High Schools, Vocational and Technical Education, Vocational High Schools, University without Examination, Additional Points*

1.GİRİŞ

Nitelikli işgücünün yetiştirilmesi zorunluluğu, ülkelerin küresel rekabette yer alabilmeleri açısından stratejik bir rol oynamaktadır. Bu meyanda, bireylerin bilgi ve becerilerini arttırmanın yanısıra, işgücü piyasasında yer almalarını sağlamak adına, mesleki eğitimin önemi daha belirgin bir şekilde ön plana çıkmıştır.

Nüfusun varlığı ve niteliği kadar, var olan nüfusun doğru bir şekilde yönlendirilmesi de ciddi önem arz etmektedir. Türkiye'nin en temel zenginliklerinden birisi de hiç kuşkusuz sahip olunan genç nüfustur. Ancak, nüfusun, özellikle genç nüfus potansiyelinin stratejik bir unsur haline dönüştürülebilmesi, hedef kitlenin belli bilgi ve becerilerin kazandırılması ve nitelikli bir şekilde eğitilmesinden geçmektedir.

Günümüzün ekonomik şartlarında, Türkiye'nin geleceği açısından mesleki ve teknik eğitim hiç olmadığı kadar önemli hale gelmiştir. Bu bağlamda mesleki eğitimi geleceği kucaklayacak bir vizyonla planlamanın, Türkiye'de insan odaklı kalkınmanın da gerçekleştirilmesinde kritik bir rol üstleneceği öngörülebilir. Dolayısıyla rekabetçi ve inovatif karakterli sürdürülebilir ekonomik bir model ve kalkınma için, işgücünün nitelikli bir şekilde eğitilmesinde doğru planlanmış bir mesleki eğitimin kurgulanması, günümüzde zorunluluk arz etmektedir.

Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim basamaklarında yürütülmektedir. Ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim Anadolu Meslek Liseleri uhdesinde yürütülüyorken, yükseköğretimde ağırlıklı olarak önlisans düzeyinde MYO'larda sürdürülmektedir.

Ortaöğretim temel düzeyde mesleki ve teknik eğitim alan öğrenciler için, 10.07.2001 tarihli 4702 Sayılı Yasa ile "eğitim seviyesini ve niteliğini yükseltmek ve rekabette üstünlük sağlamak, iş piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü ihtiyacını karşılamak hedefiyle "*Mesleki-Teknik Eğitimde Orta ve Yükseköğretim Arasında Program Bütünlüğünün ve Devamlılığının Sağlanması-Sınavsız Geçiş*" uygulaması başlatılmıştır.

Ancak, gerek uygulamadaki aksaklıklar, gerekse, istenilen sonuçlara ulaşılamaması gibi nedenlerden dolayı, Aralık 2016 tarihli 6764 Sayılı Kanun ile "*bir mesleğe yönelik program uygulayan liselerin mezunlarının yükseköğretim ön lisans programlarına yerleştirmelerinde sınavsız geçiş uygulaması kaldırılarak, bir mesleğe yönelik program uygulayan liselerin mezunlarının aynı alanda ön lisans programlarına yerleşmelerinde, merkezi sınavlardan almış oldukları puanlara ilave edilecek ortaöğretim başarı puanına eklenecek katsayı Yükseköğretim Kurulu tarafından 0,06 olarak*" belirlenmiştir.

Bu çalışmanın amacı, sınavsız geçiş hakkı yerine ek puan uygulamasına geçilmesinin ortaya çıkardığı fiili durumun, mesleki ve teknik liselerde görev yapan öğretmenlerin görüşleri ışığında, MYO'ların gelecekte nasıl bir süreçle karşılaşabileceğini değerlendirmektedir.

2. MESLEKİ EĞİTİMİN KISA TARİHİ

Genel anlamda; "*bireysel ve toplumsal bir yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme*" süreci mesleki ve teknik eğitim olarak tanımlanabilir (Alkan, 1984).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'ne göre mesleki eğitim; "*bir mesleğin gerektirdiği becerilerin geliştirilmesi için uygulamalı yetiştirme ve konuyla ilgili teorik bilgiyi içeren alt sıralardaki nitelikli personeli bir iş, çalışma alanı ya da meslek için hazırlamaya yönelik öğretim*" olarak ifade

edilirken (ILO, 2012:19-20), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'na göre mesleki eğitim, "belirli bir öğrenme amacı olan ve tamamen ya da kısmen girişim tarafından masrafları karşılanan eğitim faaliyetlerinin tamamı" şeklinde tanımlanmaktadır (TÜİK, 2012:9-10).

Eğitim olgusunun kurumsallaşması merhalesinde, mesleki eğitim anlayışının Osmanlı Devletinde Ahilik kurumunun varlığı ile daha hızlı karşılık bulduğu ifade edilebilir. Osmanlı döneminde, mesleki eğitim anlayışının Ahilik geleneği ve teşkilatı marifetiyle yürütüldüğü bilinen bir gerçektir. Dönemin şartları itibariyle de doğru bir uygulama olduğu, tarihi araştırmalarda elde edilen sonuçlarla teyit edilmektedir. Ancak sanayileşme ile üretim ilişkilerinin talep ettiği nitelikli insan kaynakları ihtiyacının kurgulanması ve yetiştirilmesi, mesleki ve teknik eğitimin temel paradigmasının yeniden tanımlanmasını zorunlu kılmıştır. Bu süreçten etkilenen Osmanlı İmparatorluğu, kendi gerçekliği içerisinde mesleki eğitim kapsamında ilk adımlar olarak değerlendirilebilecek olan Mühendishane-i Bahri Hümayun ve Mühendishane-i Berr-i Hümayun gibi okulların kuruluşunu tamamlayarak mesleki eğitime kazandırmıştır (Koçer, 1991:25-26). Ayrıca 19. yy sonu ile 20. yy başlarında Osmanlı döneminde Batıdaki örneklerine benzer olarak ihtiyaç duyulan alanlarda ara eleman yetiştirmek amacıyla pek çok mektep (yüksekokul) kurulduğu tarihi kayıtlarda da mevcuttur (Akyüz, 1997:124-130).

Cumhuriyet'in kuruluşu ile eğitim sektöründe önemli değişiklikler ve reformların gerçekleştirdiği ve sektörün kurumsallaştırılmaya çalışıldığı bir dönem başlamıştır. Bu kapsamda eğitim alanında yasal çerçevede gerçekleştirilen en radikal adım "Tevhidi Tedrisat Kanunu"dur ve adı geçen yasa ile eğitim sistemi bütünleştirilerek, ikilikten kurtarmak amaçlanmıştır. Ancak Cumhuriyetin ilk yıllarında, yönetimleri il özel idarelerine ve belediyelere ait olan meslek okulları, eğitimde bütünlüğü amaçlayan Tevhid-i Tedrisat Yasası kapsamına alınmamıştır (Aksoy, 1995; Demir & Şen, 2009:53). 26 Mayıs 1927 tarih ve 1052 Sayılı "Meslek Mektepleri Hakkında Kanun" ile İllerdeki meslek okullarının mali sorumlulukları il özel idareler ve belediyelere, program donatım, öğretmen, memurlar ve öğretimle ilgili diğer yetkiler, Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiştir. Ancak, mesleki eğitimin finansmanı genel bütçeye dahil edilmesi 7 Haziran 1935 tarih ve 2765 Sayılı Kanunla mümkün olmuştur.

1933 Tarih 2287 Sayılı "Marif Vekaleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanun" ile, mesleki eğitim alanında Milli Eğitim Bakanlığının yetki ve selahiyeti arttırılmıştır. 1933 yılında Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuş, 22.9.1941 tarih ve 4113 sayılı Yasayla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Genel Müdürlük düzeyinden Müsteşarlık seviyesine çıkarılmıştır. Örgütsel anlamda bu düzeyde bir değişiklik yapılması aynı zamanda dönemin şartları açısından Mesleki Eğitimin ne düzeyde önemsendiğini gösteren bir durumdur.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1.3.1960 tarih ve 2180 sayılı kararıyla; Milli Eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kızları teknolojik bilgi ve becerisi kuvvetli birer vatandaş olarak yetiştirmek üzere açılan her dereceli kız okul ve kursların yönetimini sağlamak amacıyla Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü; ticaret ve turizm alanında okullar, kurslar açmak, seminerler düzenlemek, ticaret ve ekonomi alanlarına nitelikli eleman yetiştirmek amacıyla Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü; Türkiye'nin endüstriyel alanda kalkınmasına yardımcı olacak kurumları kurmak, yönetmek ve geliştirmek amacıyla Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

14.6.1973 tarih ve 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun, Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarını belirleyen maddelerinde, meslek eğitiminin gereğine de yer verilmiştir. Bahse konu olan düzenlemeyle, her bireyin meslek sahibi olmasını sağlamak Türk Milli Eğitiminin genel amaçları arasında yer almıştır.

1977 tarihinde çıkarılan 2089 Sayılı Kanun ile "Çıracılık Eğitimi", mesleki eğitim sistemine dahil edilmiştir. Okul merkezli bir model doğrultusunda yapılandırılmış olan mesleki ve teknik ortaöğretim anlayışı, 1977–1978 öğretim yılında başlatılan ve pilot bölgelerde uygulanan “Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi (OSANOR)” ile değişmeye başlamıştır (Akhun,1980:12-15). Proje, mesleki-teknik ortaöğretim kurumlarının iş dünyası ile daha fazla ortak çalışma alanlarının geliştirilmesini sağlamıştır. OSANOR projesinin kapsamının ülke geneline yaygınlaştırılması ile 1982-1983 yılları arasında Mesleki Eğitim Projesi (METEP) uygulanmıştır.

Halk Eğitim Merkezleri ve ASO Müdürlükleri üzerinden 1980’li yıllarda uygulanan ve Dünya Bankası’na finanse edilen "Yaygın Eğitim Projesiyle" (İŞKUR, 2004: 31-33) özellikle sanayi kesiminin ihtiyaç duyduğu becerili işgücünü yetiştirecek biçimde yeniden yapılandırılması amaçlanmıştır. Fakat geçerliliği kalmamış bir uygulamanın ötesine geçemeyen bir faaliyet olarak kalan bu girişim vasıtasıyla, bazı Halk Eğitimi Merkezleri sanayiye kalifiye eleman yetiştirme konusunda başarı sağlamışsa da, genel olarak istenilen hedeflere ulaşılamamıştır.

Mesleki Eğitim açısından kritik eşiklerden birisi hiç kuşkusuz 5.6.1986 tarihli 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunudur. Bu Kanunun amacı; temelde çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esasları düzenlemektir. Adı geçen Kanun ile sistem yeniden düzenlenmiş, örgün ve yaygın eğitim bir bütünlük içinde ele alınmıştır. 3308 Sayılı Kanun, günümüz mesleki eğitim sisteminin temelini oluşturması açısından oldukça önemlidir. Adı geçen Kanun ile, mesleki eğitim okul ağırlıklı yapıdan uzaklaşarak, okul endüstri işbirliğine dayalı karma bir yapıya doğru bir dönüşüm içerisinde olmuştur (Demir ve Şen, 2009:53).

1992 yılında yayımlanan “3797 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu” ile; Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Çıracılık, Mesleki Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı, Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) Eğitim Vakfı tarafından 2010 yılında yapılan bir çalışmada; 1997-98 öğretim yılında orta öğretim öğrencileri içinde mesleki ve teknik liselerde okuyan öğrencilerin oranının % 45.2, genel liselerde okuyan öğrencilerin oranının % 54.8 olduğu, 1997-1998 eğitim-öğretim yılından itibaren düzenli olarak azaldığı ifade edilerek, 2002-2003 öğretim yılında mesleki ve teknik liselerde okuyan öğrencilerin orta öğretimdeki oranının %32,6’ya kadar indiği belirtilmiştir. (Kenar, 2010:1-3) 2002-2003 eğitim öğretim yılından itibaren MEB istatistiklerine göre, mesleki ve teknik liselerdeki öğrenci sayısında artış gözlenmektedir (10.Kalkınma Planı, 2014).

2002’de mesleki ve teknik eğitimde okullaşma oranın yükseltilerek çağdaş ülkeler seviyesine yaklaştırılmasına önemli katkılarda bulunacağı öngörüsüyle, 4702 Sayılı Kanun ile mesleki ve teknik lise mezunlarının mesleklerinin devamı mahiyetindeki meslek yüksek okulu programlarına sınavsız

geçişlerine imkan verilmiştir (YÖK, 2002:2). Yasal düzenlemeyle birlikte meslek yüksek okullarının kontenjanlarında ciddi artışlar sağlandığı gözlenmiştir (Günay ve Özer 2016).

Ancak 9 Aralık 2016 tarihli 6764 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde değişiklik yapılarak, 4702 Sayılı Kanun iptal edilerek, bir mesleğe yönelik program uygulayan liselerin mezunlarının, yükseköğretim ön lisans programlarına yerleştirmelerinde sınavsız geçiş uygulamasından vazgeçilmiş ve "*bir mesleğe yönelik program uygulayan liselerin mezunlarının aynı alanda ön lisans programlarına yerleşmelerinde, merkezi sınavlardan almış oldukları puanlara ilave edilecek ortaöğretim başarı puanına eklenecek katsayı, Yükseköğretim Kurulu tarafından 0,06 olarak belirlenmiştir.*" YÖK'den yapılan açıklamaya göre uygulamanın temel gerekçesi; "*Meslek Yüksekokullarına yönelik bütünüyle iyileştirme çabasının bir parçası*" olarak ifade edilmiştir.

Ortaöğretim düzeyinde çok kritik bir düzenleme olarak ifade edilebilecek olan bir diğer yasal düzenleme 02/12/2016 tarih 6764 Sayılı Kanunun 41. maddesiyle, 3308 sayılı Kanunun 18.maddesinin 1.3.5. ve 8. fıkralarında değişikliğe gidilmesidir. İlgili düzenleme ile; "*On ve daha fazla personel çalıştıran işletmeler, çalıştırdıkları personel sayısının yüzde beşinden az olmamak üzere mesleki eğitim okul ve kurumu öğrencilerine beceri eğitimi, mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumu öğrencilerine staj ve tamamlayıcı eğitim yaptırır. Öğrenci sayısının tespitinde kesirler tam sayıya tamamlanır. Bu işletmeler mesleki eğitim yapan yükseköğretim kurumu öğrencilerine staj yaptırabilir.*" hükmü getirilmiştir. Aynı kanunun 23. maddesi ile mesleki eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır. Çırank öğrencilere asgari ücretin %30'ndan az olmamak kaydıyla ücret ödenmesine, ödenecek bu ücretin 3/2sinin devlet tarafından karşılamasıyla ilgili yasal düzenleme aynı kanunla güvence altına alınmıştır.

3.MESLEKİ EĞİTİMİN YÜKSEK ÖĞRETİM BOYUTU: MESLEK YÜKSEK OKULLARI

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre Meslek Yüksekokulu (MYO) "*belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, önlisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur*" şeklinde tanımlanmaktadır. MYO'lar, ilk olarak 1974- 1975 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde açılmıştır. Daha sonra 1981 yılında üniversitelere bağlanarak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bünyesine alınmıştır (Günay ve Özer, 2016:138).

Yükseköğretim boyutunda mesleki eğitimin en önemli aktörü konumunda olan MYO'lar ile ilgili en radikal uygulama, yukarıda da detayları vurgulanan 2001 yılında yürürlüğe sokulan 4702 Sayılı Kanun'dur. Bu Yasa ile, eğitim seviyesini ve niteliğini yükseltmek ve rekabette üstünlük sağlamak, iş piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü ihtiyacı karşılamak amacıyla "*Mesleki-Teknik Eğitimde Orta ve Yükseköğretim Arasında Program Bütünlüğünün ve Devamlılığının Sağlanması-Sınavsız Geçiş*" olarak adlandırılan proje uygulamaya konulmuştur. (MEB; 2002-Usul vd.2007: 235-243)

2002–2003 öğretim yılında MYO'lara sınavsız geçiş sistemi ile öğrenci alımına başlanmıştır. Uygulamanın hayata geçirildiği 2002 yılında öğrenci sayısı MYO'lara yerleşen öğrenci sayısı % 159 artmıştır. İlgili yasa gereği her ilde en az bir Mesleki Ve Teknik Eğitim Bölgesi (METEB) oluşturulmuş ve öğrencilere kendi METEB bölgelerinde MYO'ları tercih etme zorunluluğu getirilmiştir (MEB, 2002).

Ancak, uygulamanın ilk sonuçları itibariyle MYO programlarının kontenjanlarının dolmadığı gözlenmiştir. 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılında ise, öncelik mesleki ve teknik eğitimde olmak üzere okullardaki boş kalan kontenjanlara ek kontenjan döneminde genel liselerden de öğrenci alınması esası getirilmiştir (ÖSYM, 2003). Fakat bahse konu olan dönemde, genel lise öğrencilerinin açık bulunan kontenjanlara ek kontenjan döneminde de ilgi göstermedikleri görülmüştür (Akpınar, 2003:11).

2004 yılında gerçekleştirilen 1.Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürleri toplantısının sonuç bildirisinde MYO Müdürleri; sınavsız geçiş uygulaması ile gelen öğrencilerin başarılarının çok düşük düzeyde olduğunu, MYO'ların fiziksel altyapı, mekan, donanım ve öğretim elemanı ihtiyaçları bulunduğunu beyan ederek sınavsız geçiş yasası ile getirilen sistemin sonlandırılması yönünde görüş bildirmişlerdir (Henden, 2006:157-168).

Eşme'ye göre (2007), sınavsız geçiş uygulamasıyla, MYO'lara öğrenci alımları sonucunda MYO'lar iş piyasasının kalifiye eleman ihtiyacını karşıladığı eğitim merkezleri olmaktan uzaklaşarak, bir bakıma başarısız öğrencilerin eğitimde son durağı haline gelen bir görünüme bürünmüştür. Mezunlar, okul ortamında edinemediği ileri teknolojik mesleki becerileri, kurslar yardımıyla edinmeye çalışır hale gelmiştir. MYO'lara sınavsız geçiş sisteminin yürürlüğe girmesiyle birlikte ortaya çıkan öğretim elemanı ihtiyacına cevap verilememesi de eğitim kalitesinin düşmesinin önemli nedenleri arasında gösterilmektedir. Bunun yanında meslek liselerini tercih eden öğrencilerin akademik başarılarının genel orta öğretim öğrencilerine göre daha düşük olduğu gözlenmektedir (Şahin ve Fındık, 2008:80-81). Ortaokulu bitiren öğrencilerden akademik başarıları yüksek olanlar, çoğunlukla genel ortaöğretim okullarına yönelirken, orta ya da düşük akademik başarı gösteren öğrenciler mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarını tercih etmektedir (Sabancı, Baştürk ve Çelik, 2007).

Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) verilerine göre; uzun yıllardır tüm mesleki ve teknik eğitim liselerindeki öğrencilerinin, öğrenci yerleştirme sınavı (ÖYS) veya yeni adıyla lisans yerleştirme sınavında (LYS), oldukça başarısız oldukları gözlenmektedir (Berberoğlu ve Kalender, 2005). 2013 ve sonraki yıllara ait ÖSYM verileri de benzer bulguları içermektedir. 2013 yılında mesleki ve teknik eğitim lisesi öğrenci ve mezunlarından yükseköğretime giriş sınavlarına başvuru yapan 611.817 öğrencinin ancak %6'sı dört yıllık lisans programına yerleşebilmiştir. Genel ortaöğretimde ise aynı yıl yükseköğretime giriş sınavlarına başvuran 1.312.733 öğrencinin %26'sı lisans programına yerleşmiştir (10.Kalkınma Planı, 2014: 25-32).

2015 yılında MYO'ların kontenjanları ikiye bölünmüştür. Bu düzenlemeyle birlikte MYO'lara sınavsız geçişle yerleşecek öğrencilerin kontenjanları YGS ile yerleşenlerden ayrılmıştır. Bu uygulamaya göre önlisans programlarının kontenjanlarının yüzde 60'ı sınavsız geçiş hakkı olan meslek liselilere, yüzde 40'ı ise YGS'ye katılan diğer öğrencilere verilmiştir. ÖSYM verilerine göre, 2015 yılında MYO programlarına yerleşen 367.236 kişinin 171.445'i, yani %46.7'si sınavsız geçiş ile yerleşmiştir. 2015 yılında MYO öğrencilerine Lisans tamamlama kontenjanı 31.360'dır ve yerleşen öğrenci sayısı 29.068'dir (YÖK YBYS 2014-2016).

4. YÖNTEM

4.1.Araştırmanın modeli

Isparta İl merkezinde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan idareci ve öğretmenlerin, 6764 Sayılı Kanun ile Anadolu Meslek ve Teknik Lisesi öğrencilerinin ön lisans programlarına yerleştirilmelerinde sınavsız geçiş hakkının kaldırılmasının, Mesleki ve Teknik Lisesi ve Meslek Yüksek Okullarının geleceği açısından görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, araştırma deseni olarak olgubilimden yararlanılmış, araştırmanın verileri, nitel araştırma veri toplama tekniklerinden biri olan görüşme yoluyla elde edilmiştir. Olgubilim araştırmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olarak olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

4.2.Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde Isparta İl Merkezinde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan 78 meslek ile 17 kültür dersi öğretmeni gönüllülük esasına göre oluşturmuştur. Çalışma grubumuzda yer alan öğretmenlerin kıdem yılları 9 - 33 yıl arasında değişmektedir. Katılımcılar içerisinde 5 okul müdürü, 9 Müdür Yardımcısı, 3 Müdür Başyardımcısı yer almıştır. Katılımcıların 89'u erkek, 6'sı kadındır. Kadınlar ağırlıklı kültür dersleri öğretmenleridir.

4.3.Veri Toplama Aracı

Araştırmada, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin sınavsız geçiş uygulamasından vazgeçilmesine dair görüşlerini belirleyebilmek için yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla tercih edilen yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile, araştırma grubunun olay ve olguları anlamlandırılmalarını, duygu ve düşüncelerini anlamak ve daha derin bilgi edinmek amaçlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulmasında öncelikle alanyazın taraması yapılmıştır. Araştırmanın amacına uygun sorular hazırlanmış ve sorulara ilişkin olarak güvenilirlik ve geçerlilik için alanında iki uzmanın görüşü alınmış, pilot uygulama yapılarak son hali verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda; kıdem, atama alanı gibi sosyo-demografik değişkenlerin yanısıra temalarla ilgili toplamda 8 soru sorulmuştur.

4.4.Veri Toplanması ve Analizi

Nitel araştırma yöntemiyle desenlenen araştırmamızda, yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak veriler elde edilmiştir. Nitel araştırma, insanların olaylara ne tür anlamlar yükledikleri, diğer bir deyişle, olayları nasıl niteledikleri sorusuna cevap aramak olarak tanımlanmaktadır (Dey, 1993). Araştırmada tercih edilen örneklem modeli "amaçlı örneklem"dir. Amaçlı örneklem modelinde temel amaç, araştırmanın konusunu oluşturan kişi, olay ya da durum hakkında ve belirli bir amaç doğrultusunda derinlemesine bilgi toplamaktır (Maxwell, 1996). Veriler, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan içerik analiz tekniği (Walcott, 1994) ile analiz edilerek yorumlanmıştır.

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından katılımcılar ile yüz yüze görüşülerek ve görüşme formundaki sorular yönetilerek elde edilmiştir. Araştırmada ses kaydına izin veren katılımcılar ile yapılan görüşmeler kayıt edilmiş; ses kaydına izin vermeyen katılımcıların görüşleri ise not tutularak alınmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz ve bazı bölümlerde içerik analizi yaklaşımından yararlanılmıştır. Araştırmada betimsel analiz açısından önceden belirlenen temalar altında görüşme formunda yer alan sorular ve alınan cevaplar sırasıyla sunulmuş, olumlu/olumsuz görüş ve cevaplarda frekanslar sayılmış, düzenlenen veriler tanımlanıp gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Akabinde bulguların açıklanması, anlamlandırılması yapılarak raporlaştırılmıştır.

5.BULGULAR

5.1. Sınavsız Geçiş

2001 yılında çıkarılan 4702 sayılı kanun ile “Meslekî ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler, istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın programların uygulandığı, öncelikle kendi meslekî ve teknik eğitim bölgesi içinde yer alan veya bölgesi dışındaki meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilebilirler” hükmü getirilmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Çalışmamızda, katılımcılara 2001 yılında 4702 Sayılı Kanun ile yürürlüğe giren MYO'lara sınavsız geçiş uygulaması ile ilgili görüşleri sorulmuştur ve elde ettiğimiz bulgular Tablo 1'de düzenlemiştir.

Tablo 1: Araştırma Grubunun 4702 Sayılı Yasa İle Uygulamaya Konulan MYO'lara Sınavsız Geçiş Hakkındaki Görüşleri

Görüş	Açıklama	f	%
Sınavsız geçiş uygulamasının kaldırılması <u>doğru</u> bir karardır	Sınavsız geçiş uygulamasının kaldırılması doğru bir karardır	63	59.85
	Sınavsız geçiş uygulaması devam etmelidir	23	21.85
	Ek puan uygulaması ile daha başarılı öğrencilerin meslek yüksek okullarına yerleşeceklerdir	61	57.95
Sınavsız geçiş uygulamasının kaldırılması <u>yanlış</u> bir karardır	Sınavsız geçiş uygulaması ile hedeflenen sonuçlara ulaşılamamıştır	34	32.3
	Sınavsız geçiş yoluyla başarısız öğrenciler MYO'lara kayıt hakkı kazanmıştır	47	44.65
	Sınavsız geçiş uygulaması Anadolu Mesleki ve Teknik Lisesi öğrencisini tembelliğe teşvik etmiştir.	43	40.85

Araştırmamıza katılanların görüşleri genel olarak iki açıdan gruplandırılmıştır. İlk grup; sınavsız geçiş uygulamasının kaldırılmasının doğru bir uygulama olduğunu düşünenlerden oluşmaktadır. Bu grup, sınavsız geçiş uygulamasından vazgeçilmesinin isabetli bir karar olduğunu ifade etmiş, MYO'lara sınavsız geçiş uygulamasıyla hedeflenen sonuçlara ulaşamadığını, zamanla başarısız meslek lisesi öğrencilerinin tercih ettiği bir uygulama haline geldiğini, öğrenciyi bir bakıma yükseköğrenim için çalışmamaya teşvik ettiğini, dolayısıyla MYO'lara daha niteliksiz öğrencilerin yerleştiğini düşünmektedirler.

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı MYO'ların imajını olumsuz yönde etkilediğini düşünmektedirler. Ayrıca katılımcılar, meslek liselerine TEOG sınavı ile gelen öğrencilerin, neden sınavsız bir şekilde meslek yüksek okullarına girebildiklerini anlayamadıklarını da beyan etmişlerdir.

İkinci grubu ise, mesleki eğitimin devamlılığı açısından sınavsız geçiş uygulamasından vazgeçilmemesi gerektiğini düşünen katılımcılar oluşturmaktadır. Bu grupta yer alan katılımcılar, sınavsız geçiş uygulaması ile öğrencilerin mesleki eğitimin yükseköğrenim düzeyinde de devam ettirilmesinin eğitim-öğretim devamlılığı açısından önemli olduğunu düşünmektedirler. Ancak bu görüşlerine rağmen, katsayı uygulaması ile daha başarılı öğrencilerin meslek yüksek okullarına yerleşeceklerini düşünmektedirler.

5.2.- Sınavsız Geçiş Uygulamasının Kaldırılması

Araştırmaya katılanlara, yürürlükten kaldırılan sınavsız geçiş uygulaması hakkındaki görüşleri sorulmuştur ve elde ettiğimiz bulgular Tablo 2'de düzenlemiştir.

Tablo 2: Sınavsız Geçiş Uygulamasının Kaldırılması Hakkında Ne Kadar Bilgi Sahibisiniz

Görüş	Açıklama	f	%
Sınavsız geçiş uygulamasının yürürlükten kaldırılması hakkında bilgi sahibi <u>değilim</u> .	Sınavsız geçiş yerine konulan ek puan uygulaması hakkında bir bilgi sahibi değilim	39	37.05
	Okul müdürlüğü ve Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından, her hangi bir bilgilendirme yapılmadı.	63	59.85
Sınavsız geçiş uygulamasının yürürlükten kaldırılması hakkında <u>biraz bilgi sahibiyim</u> .	Meslek lisesi mezunu öğrenciler kendi alanlarına dönük tercihlerinde ek puan alacaklar	42	39.9
	Sınavsız üniversiteye kayıt imkânı ortadan kalktı	55	52.25
	Sınavsız geçiş uygulaması ile ilgili değişikliğin LGS başvurularının yapıldığı bir dönemde gerçekleştirilmesi öğrencileri olumsuz etkilemiştir	66	62.7
Sınavsız geçiş uygulamasının yürürlükten kaldırılması hakkında <u>bilgi sahibiyim</u> .	Sınavsız geçiş uygulamasının kaldırıldığını biliyorum.	87	82.65
	Meslek lisesinde okuyan öğrencilere rehberlik edebilecek düzeyde bu değişiklikten haberdarım	29	27.55
	Bu uygulama başarılı öğrencileri Yüksek Okullara yönlendirecektir	41	38.95

Bu soruya verilen cevaplar üç grup altında değerlendirilmiştir. İlk grubu, 6764 Sayılı Kanun hakkında "bilgi sahibi değilim" diyen katılımcılar oluşturmaktadır. Katılımcılar genel olarak "*sadece sınavsız geçiş uygulamasının kaldırıldığını biliyorum*", "*sınavsız geçiş yerine konulan ek puan uygulaması hakkında bir bilgi sahibi değilim*" gibi cevaplar vermişlerdir. Bu grupta tasnif ettiğimiz katılımcıların, yapılan kanuni düzenleme ile ilgili olarak çok meraklı olmadıkları ve bilgi edinmek için de gayret sarfetmedikleri gözlenmiştir.

İkinci grubu ise, 6764 Sayılı Kanun ile kaldırılan sınavsız geçiş uygulaması hakkında "biraz bilgi sahibiyim" diyen katılımcılar oluşturmaktadır. Katılımcıların "*meslek lisesi mezunu öğrenciler kendi alanlarına dönük tercihlerinde ek puan alacaklar*", "*Sınavsız üniversiteye kayıt imkânı ortadan kalktı*" gibi cevaplar verdiği görülmüştür. İlgi düzenleme hakkında "biraz bilgi sahibiyim" diyen katılımcıların gerçekte yapılan düzenleme hakkında çok kayda değer bir bilgiye sahip olmadıkları gözlenmiştir.

Üçüncü grubu ise "bilgi sahibiyim" diyen katılımcılar oluşturmıştır. Bu grupta yer alan katılımcıların 6764 Sayılı Kanunla ilgili olarak, ilgili kurumlar tarafından kamuoyuna yapılan

açıklamaları takip ettiklerini belirtmişlerdir ve genel olarak "Meslek lisesinde okuyan öğrencilere rehberlik edebilecek düzeyde bu değişiklikten haberdarım", "Bu uygulama başarılı öğrencileri Yüksek Okullara yönlendirecektir" gibi tespitlerde yoğunlaştığı görülmüştür. Ayrıca 3. grupta yer alan katılımcılar, yasal düzenlemeden öğrencilerinin bilgi sahibi olmadığını, zaman zaman derslerde uygulama hakkında öğrencilere bilgi vermeye çalıştıklarını beyan etmişlerdir.

Katılımcılar uygulamaya koyulan yasal düzenleme ile ilgili olarak, konunun öğrenciler açısından çok önemli bir boyutu olmasına rağmen, Okul müdürlüğü ve Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından, her hangi bir bilgilendirme yapılmadığı ve bu bilgilendirmenin kurumsal bir şekilde yapılmasının gerekliliği üzerinde durmuşlardır. Ayrıca katılımcılar, öğrencilerin değişiklik hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığını düşündüklerini belirtmekle birlikte, bahse konu olan uygulama ile meslek liselerinde okuyan başarılı öğrencilerin ek puan uygulaması ile MYO'lara daha rahat girebileceklerini düşündüklerini belirtmişlerdir. Ancak bu uygulamanın LGS sınavından yaklaşık 3 ay önce ve LGS başvurularının yapıldığı bir dönemde belirlenmesinin öğrencileri son derece olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

5.3. Sınavsız Geçiş Uygulamasının Sonuçları

Çalışmamızda, katılımcılara sınavsız geçiş uygulamasının sonuçları hakkındaki görüşleri sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 3'de düzenlenmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların sınavsız geçiş uygulamasının sonuçları hakkındaki görüşleri

Görüş	Açıklama	f	%
Sınavsız geçiş uygulamasının sonuçları hakkında <u>olumsuz</u> görüşe sahip olanlar	Sınavsız geçiş uygulaması ile MYO'lara yerleşen öğrenciler derslere ve okula ilgisizdirler	57	54.15
	Sınavsız geçiş uygulaması nedeniyle ortaöğretimdeki öğrencilerin başarı düzeyleri düşmektedir	54	51.3
Sınavsız geçiş uygulamasının sonuçları hakkında <u>olumlu</u> görüşe sahip olanlar	Sınavsız geçiş uygulaması ile meslek lisesi öğrencilerinin kendi alanlarında daha iyi eğitim alma imkanı kazanmıştır.	31	29.45
	Sınavsız geçiş uygulaması, müfredat açısından ortaöğretim ile yükseköğretimi birbirine bağlamıştır.	11	10.45

Katılımcılardan 6764 Sayılı Kanun ile yürürlüğe sokulan MYO'lara sınavsız geçiş uygulamasının sonuçlarını değerlendirmeleri istenilmiştir. Katılımcıların görüşleri verdikleri cevaplara göre, olumlu ve olumsuz olmak üzere iki farklı görüş altında değerlendirilmiştir. Söz konusu uygulamaya olumsuz yönde bakan katılımcılar, sınavsız geçiş uygulaması ile MYO'lara yerleşen öğrencilerin derslere ve okula ilgisiz olduklarını ifade etmiş, uygulamanın ortaöğretimdeki öğrencilerin başarı düzeylerinin de düşmesine neden olduğunu belirtmişlerdir. Olumlu görüşe sahip katılımcılar ise, sınavsız geçiş uygulaması ile meslek lisesi öğrencilerinin kendi alanlarında daha iyi eğitim alma imkanı kazandığını, bu uygulama ile mesleki eğitim bağlamında ortaöğretim ile yükseköğretimin birbirine bağlandığını ve piyasanın, ihtiyacı olan nitelikli eleman ihtiyacını daha kolay temin ettiğini düşünmektedir.

5.4. Ek Puan Uygulaması

Katılımcılara Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin aynı alanda ön lisans programlarına yerleştirilmelerinde ek puan uygulamasına geçilmesi hakkındaki görüşleri sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 4'de düzenlemiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Sınavsız Geçiş Yerine Ek Puan Uygulaması Hakkındaki Görüşleri

Görüş	Açıklama	f	%
Sınavsız geçiş uygulamasının yerine ek puan uygulamasına geçilmesi hakkında <u>olumlu</u> görüşe sahip olanlar	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim de öğrenim gören öğrencilerin aynı alanda ön lisans programlarına yerleştirilmesinde ek puan uygulamasının başarılı öğrencilere bir fırsat verecektir	61	57.95
	Ek puan uygulamasının başarılı öğrencilere bir fırsat verecek ve üniversiteye yerleşmede başarı kriterinin ek puan uygulaması ile yeniden kullanılmaya başlayacaktır.	39	37.05
Sınavsız geçiş uygulamasının yerine ek puan uygulamasına geçilmesi hakkında <u>olumsuz</u> görüşe sahip olanlar	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin yükseköğrenime devam oranını düşürecektir ve uzun vadede MYO' lar da kontenjan boşluklarına sebebiyet verecektir.	43	40.85

Isparta İl Merkezindeki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan katılımcılar, ek puan uygulamasına geçilmesi hakkındaki görüşlerine göre, olumlu/olumsuz görüş bildirenler şeklinde tasnif edilmişlerdir. Aynı alanda ön lisans programlarına yerleştirilmesinde ek puan uygulamasına geçilmesini olumlu olarak değerlendiren katılımcılar, bu değişikliğin mesleki ve teknik liselerde başarılı öğrencilere Lisans Yerleştirme Sınavı için (LYS) için önemli bir fırsat vereceğini düşünmektedirler. Ek puan uygulaması ile başarılı öğrencilerin MYO'lara daha bilinçli ve istekli bir şekilde kayıt yaptıracaklarını ve MYO'ların kalitesinin dolayısıyla artacağını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılanlar arasında ek puan uygulamasına geçilmesine olumsuz yönde görüş bildiren katılımcılar, ek puan uygulamasının nispeten daha adil bir yöntem olduğunu kabul etmekle birlikte, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin yükseköğrenime devam oranını düşüreceğini ve bu durumun da uzun vadede MYO' lar da kontenjan boşluklarına sebebiyet vereceğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar, bu süreçte uzun vadede bazı okulların yada bölümlerin özellikle de ilçelerdeki MYO'ların kapanma tehlikesi ile karşı karşıya kalabileceklerini düşünmektedirler.

5.5. MYO'ların İtibar Kaybı

Araştırmaya katılanlara MYO'lar hakkındaki görüşleri sorulmuş ve elde edilen bulgular tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların MYO'lar Hakkındaki Görüşleri

Görüş	f	%
Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde başarısız öğrencilerin, 6764 Sayılı Kanun kapsamında sınavsız bir şekilde MYO'lara yerleşmelerinin, MYO'ların başarı oranlarını düşürmekte ve bu durumun da MYO'ların toplum nezninde imajını sarsmaktadır.	68	64.6
Sınavsız bir şekilde MYO'lara yerleşen öğrencilerin devamsızlık ve okulu bırakma eğilimleri yüksektir.	56	53.2
Sınavsız geçiş yoluyla gelen öğrencilerin MYO'ların kapasitesini zorlamaktadır.	43	40.85
Kapasite sorunlarının, özellikle ilçe MYO'ların; buldukları ilçedeki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin bina/derslik/eğitim materyallerini kullanmak zorunda kalmalarının, öğrenciler nezninde MYO'ların itibar kaybına uğramasına neden olmaktadır.	37	35.15

Katılımcılar Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde başarısız öğrencilerin, 6764 Sayılı Kanun kapsamında sınavsız bir şekilde MYO'lara yerleşmelerinin, MYO'ların başarı oranlarını düşürdüğünü ve bu durumun da MYO'ların imajını sarstığını düşünmektedirler. Katılımcılar, sınavsız MYO'lara yerleşen öğrencilerin devamsızlık ve okulu bırakma eğilimlerinin fazla olduğu yönünde de bir kanaate sahip oldukları gözlenmiştir.

Katılımcılar, sınavsız geçiş uygulamasının MYO'larda fiziki kapasite yetersizliğini de ortaya çıkardığını düşünmektedirler. Katılımcılara göre hazır olmadan sınavsız geçişe bağlı kapasite sorunlarının, özellikle ilçe MYO'ların; buldukları ilçedeki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin bina/derslik/eğitim materyallerini kullanmak zorunda kalmalarının, öğrenciler nezninde MYO'ların itibar kaybına uğramasına neden olduğunu ifade etmişlerdir.

f- Mesleki Eğitim

Katılımcılara MYO'larda sürdürülen mesleki eğitim hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların MYO'larda sürdürülen Mesleki Eğitim hakkındaki görüşleri

Görüş	f	%
MYO'larda verilen eğitim yeterli değildir.	63	59.85
Sınavsız geçiş projesi ile MYO'ların temel altyapı sorunları çözülmeden bölümlerin kurulmuştur.	76	72.2
Sınavsız geçiş uygulamasından vazgeçilmesinin ilk etapta kayda değer bir şekilde MYO'larda kontenjan boşluklarını ortaya çıkaracağını, bu durumdan temelde ve en ciddi şekilde İlçe MYO'lar etkilenecektir.	71	67.45
Çıraklık eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler ve meslek lisesi öğrencilerinin staj uygulamalarındaki bir takım yeni imkanlar edinmeleri nedeniyle, MYO'lara Anadolu ve Teknik Meslek Lisesi öğrencileri tercih etmeyecektir.	39	37.05

Katılımcılar; MYO'larda verilen mesleki eğitimi yeterli görmemekte, mesleki eğitim açısından MYO'lar da eğitim süreçleri bağlamında tutarlı adımların atılması gerektiğini düşünmektedirler.

Katılımcılar, sınavsız geçiş projesi ile MYO'ların temel altyapı sorunları çözülmeden bölümlerin kurulduğunu düşünmektedirler. Sınavsız geçiş uygulamasından vazgeçilmesinin ilk etapta kayda değer bir şekilde MYO'larda kontenjan boşluklarını ortaya çıkaracağını, bu durumdan temelde ve en ciddi şekilde İlçe MYO'ların etkileneceğini öngörmektedir. Ancak bu durumun MYO'ların kendilerini geliştirmek anlamında bir fırsat olarak da değerlendirilebileceğini, gerekli adımların atılması neticesinde mesleki ve teknik eğitim açısından yeni fırsatların yakalanabileceğini ifade etmişlerdir.

Katılımcılar, çıraklık eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler ve meslek lisesi öğrencilerinin staj uygulamalarındaki bir takım yeni imkanlar edinmeleri nedeniyle, MYO'lara Anadolu ve Teknik Meslek Lisesi öğrencilerinin yönelmesini engelleyeceğini, uzun vadede MYO'ların içerikleri geliştirilemezse, öğrenci kontenjanı açısından MYO'ların olumsuz yönde etkileneceklerini düşünmektedirler.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

4702 Sayılı Yasa ile "*eğitim seviyesini ve niteliğini yükseltmek ve rekabette üstünlük sağlamak, iş piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü ihtiyacı karşılamak hedefiyle Mesleki-Teknik Eğitimde Orta ve Yükseköğretim Arasında Program Bütünlüğünün ve Devamlılığının Sağlanması-Sınavsız Geçiş*" projesi, 9 Aralık 2016 tarihli 6764 Sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılarak, bir mesleğe yönelik program uygulayan liselerin mezunlarının aynı alanda ön lisans programlarına yerleşmelerinde katsayı uygulamasına geçilmiştir. Sınavsız geçiş uygulamasının yürürlükten kaldırılmasında, toplumun geniş kesimleri arasında bir mutabakatın olduğu gözlenmektedir.

Araştırma grubumuzun % 82.65'i, ilgili yasal değişikliklerden haberdar olduklarını ancak kendilerinin yasal değişiklik hakkında yetkili makamlar tarafından bilgilendirilmediklerini, sınavsız geçiş uygulaması ile ilgili değişikliğin LGS başvurularının yapıldığı bir dönemde yapılmasının öğrencileri olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir.

Araştırma grubumuzun yarısından daha fazlası, sınavsız geçiş uygulamasından vazgeçilerek, katsayı uygulamasının yürürlüğe sokulmasını olumlu düzeyde karşılamışlardır. Araştırmaya katılan ve sınavsız geçiş uygulamasının kaldırılmasının olumlu olduğunu düşünen katılımcılar, MYO'ların zamanla başarısız meslek lisesi öğrencilerinin tercih ettiği bir yükseköğretim programı haline geldiğini, öğrenciyi bir bakıma yükseköğrenim için çalışmamaya teşvik ettiğini, dolayısıyla MYO'lara daha niteliksiz öğrencilerin yerleştiğini düşünmektedirler.

Katılımcıların yarısından fazlası sınavsız geçiş uygulamasının Anadolu ve Teknik Meslek Lisesi öğrencilerinin ortaöğretim düzeyinde başarısını, olumsuz düzeyde etkilediğini, sınavsız geçiş yerine katsayı uygulamasına geçilmesinin uzun vadede mesleki ve teknik eğitim açısından olumlu etkileri olacağını, özellikle MYO'ların geliştirilmesi sürecine katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Katılımcıların %40.85'i, sınavsız geçişin yürürlükten kaldırılmasıyla MYO'ların kontenjanlarının dolmayacağını, bu durumdan en fazla İlçe MYO'ların etkileneceğini, uzun vadede İlçe MYO'larda kontenjanların dolmamasına bağlı olarak bazı bölümlerin kapatılabileceğini düşünmektedirler.

Katılımcılar, mesleki ve teknik ortaöğretim de öğrenim gören öğrencilerin aynı alanda ön lisans programlarına yerleştirilmesinde ek puan uygulamasının başarılı öğrencilere bir fırsat vereceğini düşünmekte ve üniversiteye yerleşmede başarı kriterinin ek puan uygulaması ile yeniden kullanılmaya başlayacağını düşünmektedirler. Ek puan uygulamasının, gerekli adımlar atılırsa uzun vadede MYO'ların kalitesine olumlu katkı sağlayacağını düşünmektedirler.

Mesleki eğitim kapsamında bir sistem değişikliği olarak değerlendirilebilecek olan sınavsız üniversiteye geçiş uygulaması, 2016 yılının sonlarında gerçekleştirilen yasal düzenleme ile yerini "ek puan" uygulamasına bırakmıştır. Bu durumun fiili olarak MYO'lar üzeride etkileri muhtemeldir. Bu bağlamda ek puan uygulaması, MYO'lar açısından krizden ziyade, MYO'ların geleceği kucaklayacak düzeyde, yeniden kendilerini kurgulayabilmeleri açısından bir fırsat olarak değerlendirilmelidir.

7. KAYNAKLAR

- Akhun, İlhan (1980), "Okul Sanayi Ortaklaşa (Osanor) Eğitimi: Öğrencilerin İşyerlerinde Çalışması", *Eğitim ve Bilim*, Cilt 5, Sayı 25.
- Akyüz, Yahya (1997), *Türk Eğitim Tarihi-Başlangıçtan 1997'ye*, İstanbul Kültür Üniversitesi Yay., İstanbul.
- Alkan, Cevat (1984), "Dünyada ve Türkiye'de Eğitim Alanında Eleman Yetiştirme Yaklaşımları", *Eğitim Bilimleri Sempozyumu*, Ankara.
- Akpınar, B. (2003), "Meslek Yüksek Okullarına Sınavsız Geçiş", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Yıl, 9, Sayı 33.
- Aksoy, Hasan, Hüseyin (1995), *Endüstriyel Teknik Ortaöğretim Mezunlarının Eğitim-İstihdam İlişkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Berberoğlu, Giray ve Kalender, İsmail (2005), "Öğrenci Başarısının Yıllara, Okul Türlerine, Bölgelere göre İncelenmesi: ÖSS ve PISA Analizi, *Eğitim ve Uygulama*, Yıl 4, Sayı 7, (21-35).
- Demir E. ve Şen Ş.H. (2009), "Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim Reformları", *Ege Eğitim Dergisi* (10) 2: (39-59).
- Dey, Ian (1993), *Qualitative Data Analysis: A User-Friendly Guide for Social Scientists*. Routledge Publications, London.
- Eşme, İ. (2007), *Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunlar*, T.C. YÖK Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, Ankara.
- Günay, Durmuş ve Özer, Mahmut (2016), "Türkiye'de Meslek Yüksekokullarının 2000'li Yıllardaki Gelişimi ve Mevcut Zorluklar", *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, DOI: 10.5961/jhes.2016.138.
- Henden, Rıfkı (2006), "Üçüncü Yılda Sınavsız Geçiş Uygulamaları: Alaplı Meslek Yüksekokulu Örneği", *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, (157-168).
- Koçer, Ali, Hasan (1991), *Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773-1923)* MEB Yayınları, Ankara.

- Kenar, Necdet (2010), Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Genel Değerlendirmesi”, MESS Eğitim Vakfı, [http://www.messegitim.com.tr/ti/577/0/Mesleki ve Teknik-Egitim-Sisteminin-Genel Değerlendirmesi](http://www.messegitim.com.tr/ti/577/0/Mesleki_ve_Teknik-Egitim-Sisteminin-Genel-Değerlendirmesi), (erişim tarihi 25.02.2017).
- Maxwell, JA (1996), Qualitative Research Design: An Interactive Approach. SAGE Publications, California.
- Sabancı, Alaattin ve Baştürk, Necdet (2007), “III. Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı I. Komisyon Raporu” 8-9 Kasım 2007.
- Şahin, İsmail ve Fındık, Tayfun (2008), "Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. TSA, 12(3), (65-86).
- Usul, Hayrettin, Eroğlu, Hüsrev ve Akın, Osman (2007), "Meslek Liseleri ve Meslek Yüksek Okullarındaki Eğitim Süreçleri Arasındaki Uyum Sorununun Analizi ve Ticaret Lisesi Örneği," Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 12.
- Wolcott, Harry F. (1994), Transforming Qualitative Data: Description, Analysis and Interpretation. SAGE Publications, London.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Ankara.
- 10.Kalkınma Planı (2014), Mesleki Eğitimin Yeniden Yapılandırılması Çalışma Grubu Raporu, Ankara.
- TÜİK (2012), Yaygın Eğitim İstatistikleri, <file:///C:/Users/USER/Downloads/7991935591021301103..> (erişim tarihi 12.05.2017).
- İŞKUR (2004), Türkiye’de Temel Mesleki Ve Teknik Eğitim, Ankara.
- ILO, (2012), “ILO Global Estimate of Forced Labour Results and methodology” [http://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_182004/lang--en/index.htm](http://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_182004/lang-en/index.htm), (erişim tarihi 12.02.2017).
- ÖSYM (2003), Öğrenci Seçme Kılavuzu, Ankara.
- MEB (2002), Sınavsız Geçiş Bilgi Kılavuzu, Ankara.